

Surround Sound

Det engelske udtryk "Surround Sound" kan direkte oversættes til "omgivende lyd", og ved Surround Sound i HiFi termologien er det netop, at når du lytter til musik med Surround Sound, så skal det lyde som om du er med til koncerten, lytter du til en film, så skal det lydmæssigt være som om, at du sidder i biografen.

Med Surround Sound søger man typisk, at lave lyden i stuen om til en hjemmebiograf, hvor du får fantastiske lyd- og billedoplevelser ind i din egen stue! Med højkvalitets lyd i 5, 6, 7 eller endnu flere kanaler bliver du suget ind i handlingen, på samme måde som i de bedste biografer.

Hvis du planlægger at udbygge til Surround lyd i hjemmet, så er det relevant at omtale følgende:

- Centerhøjtaleren.
- Fronthøjtalerne.
- Bag- og sidehøjtalere.
- Subwooferen.
- Surroundforstærker.
- Placering af højtalerne.

Centerhøjtaleren

Centerhøjtaleren er hjertet i Surround-højtalersystemet og centerhøjtaleren placeres midt under skærmen. Centerhøjtaleren skal især varetage den vigtige dialog, når du ser film, og derfor er det vigtigt, at centerhøjtaleren har en god spredning af lyden, så alle kiggere i stuen kan få en god centerlyd.

Mange har en tendens til at nedprioritere kvaliteten af centerhøjtaleren, idet man regner med, at højtaleren fra TV'et eller en lille køkkenhøjtaler kan klare centerhøjtalerens opgave. Det er en stor fejl, fordi netop Centerhøjtaleren er det centrale for en stor del af tale, nerve og nærvær i filmen, så derfor bør centerhøjtaleren matche fronthøjtalernes klangkarakter, så der ikke laves "hul" i lydbilledet.

Fronthøjtalerne

Fronthøjtalernes kvalitet i Surround er vigtig. Fronthøjtalerne skal have et godt Stereo perspektiv, en god opløsning og være dynamiske. Der er efterhånden rigtig meget god kvalitet i filmlyd, og for at få glæde af dette, skal fronthøjtalerne også være i god kvalitet. Endvidere er det vigtigt, at fronthøjtalerne som nævnt klangmæssigt matcher centerhøjtaleren. Det skal forstås på den måde, at har centerhøjtaleren en varm og dæmpet lyd karakteristika, så er det bedst front højtalerne svarer til dette. Er det en mere kølig og detaljeret /skarp lyd, ja så skal både front- og center højtalerne have disse klang karakteristikker.

Bag- og sidehøjtalere

Det er bag- og sidehøjtalerne, der giver selve surround-effekten og sørger for, at man bliver placeret midt i handlingen, når du ser film. Nogle baghøjtalere fungerer fint på egen hånd - f.eks. i et kompakt stereosystem - mens andre specialmodeller udelukkende er beregnet til Surround. Der er klangmæssigt lidt større valgfrihed med bag- og sidehøjtalerne i forhold til de øvrige højtalere, men det er vigtigt, at det er en hurtig og dynamisk højtaler, for at den giver en god Surround lyd. Selvom der klangmæssigt er større valgfrihed med bag- og sidehøjtalerne, så vil det altid være hensigtsmæssigt, at bag- og sidehøjtalerne har nogenlunde samme grundklang som de øvrige højtalere.

Subwooferen

Derudover er der mange Surround Systemer, der har en subwoofer tilknyttet og en subwoofer er et oplagt supplement til mindre højtalere, men også mange større højtalermodeller kan nyde godt af et ekstra bas tilskud i de allerdybeste frekvenser. Såfremt det er en aktiv subwoofer, der har en kraftig indbygget effektforstærker, så kan den gengive den dybeste bas både i filmlyd og musik. Om man behøver en subwoofer afhænger meget af, størrelsen og kvaliteten af de øvrige højtalere. Dog skal siges, at det sidste spor til eksempelvis 5.1 eller 7.1 er et specielt lydspor kun til Subwooferen.

Surroundforstærkeren

Såfremt du har fået et godt Surround højtaler setup, så er det vigtigt, at du også får en god Surround forstærker, så du får en så optimal lydoplevelse som muligt. Jo bedre dit Surround højtalere er, jo større hørbar forskel er der på din Surround forstærkers kvalitet, og derfor er det meget vigtigt, at Surround højtalere og forstærker matcher hinanden i kvalitet.

Surround Forstærkeren kan ikke nuancere lyden på samme måde som højtalerne, men forstærkeren skal levere store mængder strøm, når det er nødvendigt for højtalerne, og Surround Forstærkerens evne til at levere de rette spændinger, samt strømmængder til højtalerne på de rigtige tidspunkter er vigtigt for dit Surround Anlæg. Sammenfattende er det derfor præcisionen og evnen til at levere strøm, der fortæller noget om kvaliteten og dynamikken af Surround forstærkeren og det er vigtigt, at højtalere og forstærker matcher hinanden kvalitetsmæssigt.

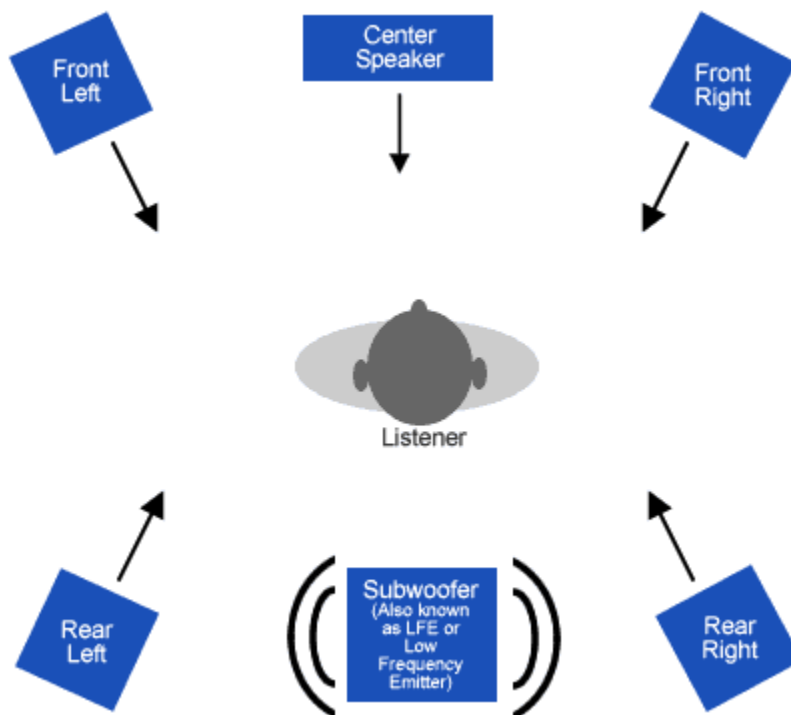
Placering af højtalerne

En anden vigtig ting er højtalernes placering i lytterummet. Mange glemmer, at højtalernes placering også er en vigtig faktor for den samlede lytteoplevelse. Lytterummet og/eller placeringen af højtalerne kan ødelægge lyden fra kvalitets højtalere, men også fremme den billige discount højtalers kvalitet og egenskaber. Rummet og placering kan arbejde for eller imod lyden i højtalerne. Derfor skal man se på det som en helhed, højtalerne kan ikke gøre ikke det hele i sig selv, men er også meget afhængig af omgivelserne.

Det er derfor vigtigt, at du prøver dig lidt frem med forskellige placeringer af højttalerne, og husk eksempelvis, at Centerhøjttaleren skal placeres lige under eller over TV'et, idet en fejlagtig placering, medfører ukorrekt talegengivelse, ligesom tale ikke vil komme fra skærmens centrum, der giver den bedste lyd. Ligeledes med eksempelvis baghøjttalerne, sørg for at der er plads omkring dem, så højttalerne giver en god virkning og fornemmelse af rum og effekter.

Derfor vurder lydeffekten ved de enkelte placeringer af højttalerne og i nogle tilfælde vil du blive overrasket over, så stor forskel der kan være i lydoplevelsen, afhængig af højttalernes forskellige placeringer.

Afslutningsvist

Vi vil nedenfor kort omtale de primære Surround lydtyper, der primært findes på markedet.

Tidligere var det nemt med lydtyper, der var Mono eller Stereo, og det var så det. Disse lydtyper findes stadig, men i forbindelse med Surround Sound er der kommet nye lydtyper til, og det drejer sig primært om:

- Dolby Surround
- Dolby Digital
- DTS

Dolby Surround

Dolby Surround var den første lydtype, som blev udviklet til Surround. Kort fortalt er denne lydtype 6 kanals lyd forklædt som Stereo. Rent fysisk skal der være op til 6 højttalere, men lyden er kun på 2 kanaler. Din Surround Forstærker sørger så for, at de 2 kanaler bliver til lyd på 6 højttalere. Denne type Surround lyd bruges på blandt andet på TV. Når eksempelvis DR sender en film i Surround, så er det denne lydtype der bruges.

Dolby Digital

Dolby Digital er 6 lydspor til 6 højttalere. Samme lydtype som bruges i biografen. 6 lydspor "fylder" logisk nok mere end 2 - derfor var det først, da vi fik DVD'en, at det blev muligt med ægte biograflyd i dagligstuen. Førhen var der ikke "plads" nok til så mange lydspor på et VHS-bånd. I lydprog betegnes denne type for Surround med 5.1. Det betyder 5 lyttekanaler + 1 baskanal. De seneste år er der kommet endnu flere kanaler til - helt op til 6.1 og 7.1.

DTS

DTS – Digital Theatre Surround - har på tilsvarende vis som Dolby Digital 6 lydspor til højttalerne, men er mere dynamisk, kraftfuld og ikke så komprimeret som Dolby Digital. DTS kan bestå af op til 8 kanaler, men det er endnu relativt få film, der er indspillet i denne standard. Så hvis DVD-filmen er udstyret med et DTS lydspor, så bør du vælge dette for at få den bedste lyd.

Sammenfatning vedrørende Surround Sound

Såfremt du ønsker at lave en hjemmebiograf derhjemme, så er alt du behøver i teorien blot, et fjernsyn, nogle højttalere og en behagelig stol, og så er du på vej mod hjemmebiografen. Men vil du gerne komme tættere på den rigtige biografoplevelse, med den rigtige biograf lyd, så er svaret et godt Surround anlæg tilknyttet til dit fjernsyn, hvor det gode Surround anlæg giver dig netop følelsen af at sidde midt i filmens handling.

Brug vores lille guide, og du er godt på vej til at få nogen fantastisk gode film- og lydoplevelser i din egen hjemmebiograf.

God fornøjelse